

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Назва освітнього компоненту <i>Нормативний/вибірковий</i>	Сучасна українська літературна мова. Словотвір обов'язковий
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Бакалавр Середня освіта. Українська мова і література. Англійська мова і література
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	<i>2021-2022 / IV семестр / II курс</i>
Викладач	Сіроштан Т. В.
Профайл викладача	http://filolog.mdpu.org.ua/sklad-dekanatu-filologichnogo-fakul/kafedra-ukrayinskoyi-movi/sklad-kafedri-ukrayinskoyi-movi/siroshtan-tetyana-vasylivna/
Контактний тел.	097 544 02 42

E-mail:	tanyasiroshstan@ukr.net
Сторінка освітнього компоненту на сайті центру освітніх дистанційних технологій МДПУ ім. Б. Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=1363#
Консультації	<i>Очні консультації:</i> щочетверга об 11.00 <i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б. Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Освітній компонент “Сучасна українська літературна мова. Словотвір” продовжує загальний курс вивчення української мови на її сучасному етапі розвитку й слідує після вивчення лексичної системи української мови. Після завершення курсу студент повинен продемонструвати розуміння структури філологічної науки; уміти використовувати фундаментальні й прикладні аспекти наукової теорії; бути готовим удосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень; мати міцні знання з освітнього компонента, а саме: правильно визначати твірну базу, твірну основу та словотворчий формант, встановлювати спосіб творення слова; уміти пояснювати морфонологічні зміни, що відбулися під час словотворення; якісно здійснювати повний морфемний і словотвірний розбір слова; ілюструвати свою розповідь прикладами відповідних словотвірних явищ.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою викладання освітнього компонента “Сучасна українська літературна мова. Словотвір” є підготовка студентів до розуміння та пояснення найбільш істотних явищ мови в галузі структури слова; поглиблення знань про способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників; формування вмінь і навичок роботи з морфемним і словотворчим словником.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента “Сучасна українська літературна мова. Словотвір” є забезпечення фахової підготовки майбутніх спеціалістів шляхом оволодіння знаннями про місце словотвору в системі науки про мову, про словотворчі ресурси та способи словотворення, висвітлення окремих мовних проблем, які найповніше відбивають сучасний стан розвитку словотвору, а також формування стійких практичних навичок аналізу мовних явищ у сфері морфеміки та словотвору.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

1. Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

Загальні компетентності:

ЗК 5. Здатність застосовувати набуті знання та вміння в практичних ситуаціях, прогнозувати, проектувати та моделювати освітній процес, зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ЗК 7. Здатність до письмової й усної комунікації, що якнайкраще відповідають ситуації професійного і особистісного спілкування засобами іноземної та державної мов.

ЗК 8. Здатність проводити дослідницьку роботу, дотримуючись академічної доброчесності, визначати цілі та завдання, обирати методи дослідження, аналізувати результати.

2. Фахові компетентності:

ФК 7. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.

ФК 8. Здатність здійснювати професійну діяльність українською та іноземною мовами, спираючись на знання організації мовних систем, законів їх розвитку, сучасних норм їх використання.

ФК 10. Здатність забезпечувати діалог культур у процесі вивчення української мови і літератури, англійської мови та зарубіжної літератури, створювати умови для міжкультурної комунікації.

ФК 12. Здатність до критичного аналізу, діагностики та корекції власної педагогічної діяльності з метою підвищення ефективності освітнього процесу.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 5 - мовних норм, соціокультурної ситуації розвитку української та англійської мов;

ПРН 7 - основ загальнотеоретичних та професійних дисциплін в обсязі, необхідному для проведення науково-дослідної роботи; **ПРН 9** - володіти формами і методами наукового пізнання, вміння аналізувати сучасні соціальні та етичні проблеми, наукові школи, напрямки, концепції, джерела гуманітарного знання; бути готовими до навчання впродовж життя;

ПРН 10 - володіти основними поняттями, термінами, положеннями мовознавства та літературознавства, орієнтуючись на здобутки сучасної науки.

5. ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	36	18	66

6. ПОЛІТИКА

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;
- Вчасно та самостійно виконувати періодичні контрольні завдання

7. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

7.1 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
БЛОК 1. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ МОРФЕМІКИ ТА МОРФОНОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ						
11	Тема 1. Морфеміка української мови	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	1-4		5	впродовж четвертого навчального семестру (перший періодичний)

						контроль)
11	Тема 2. Поняття про морфологію	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	1-4		5	впродовж четвертого навчального семестру (перший періодичний контроль)

БЛОК 2. СЛОВОТВІРНА СИСТЕМА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

11	Тема 3. Дериватологія як самостійна лінгвістична дисципліна	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	1-4		5	впродовж четвертого навчального семестру (перший періодичний контроль)
11	Тема 4. Способи словотворення в сучасній українській літературній мові	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	1-4		5	впродовж четвертого навчального семестру (перший періодичний контроль)
9	Тема 5. Словотвірний аналіз слова	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	1-4		5	впродовж четвертого навчального семестру (перший періодичний контроль)

БЛОК 3. ОСОБЛИВОСТІ СЛОВОТВОРЕННЯ РІЗНИХ ЧАСТИН МОВИ

11	Тема 6. Словотворення іменників	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	1-8		5	впродовж четвертого навчального семестру (другий періодичний контроль)
10	Тема 7. Словотворення прикметників	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-8		5	впродовж четвертого навчального семестру (другий періодичний контроль)
10	Тема 8. Словотворення числівників і займенників	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-8		5	впродовж четвертого навчального семестру (другий періодичний контроль)
12	Тема 9 Словотворення дієслів	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-8		5	впродовж четвертого навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема 10. Словотворення прислівників	Лекція (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-8		-	впродовж четвертого навчального семестру (другий періодичний контроль)

8	Тема 11. Словотворення службових частин мови	Лекція (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-8	-	впродовж четвертого навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема 12. Сучасні тенденції розвитку словотворення	Лекція (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-8	-	впродовж четвертого навчального семестру (другий періодичний контроль)

7. 2 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Тема лекції	Зміст лекції
Тема 1. Морфеміка як розділ словотвору	<ol style="list-style-type: none"> 1. Морфеміка у сфері лінгвістичних дисциплін 2. Морфема як мінімальна значуща одиниця мови. 3. Морфема і морф. Аломорфи та варіанти морфем.
Тема 2. Типи морфем. Поняття про основу слова	<ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація морфем. Поняття нульової морфеми. 2. Основа як спільна частина словоформ одного слова. 3. Зміни в морфемній структурі слова
Тема 3. Морфонологія як наука	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основні поняття морфонології. 2. Типи морфонологічних явищ <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Словотвірна функція морфонологічних явищ. 2.2. Поняття про елізію та інтерфіксацію.

	<p>2.3. Явище аглютинації і фузії.</p> <p>2.4. Наголос як морфологічне явище</p>
<p>Тема 4. Дериватологія (словотвір) як самостійна лінгвістична дисципліна. Основні поняття дериватології</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Місце словотвору в традиційних граматиках. 2. Предмет і завдання синхронічного словотвору. 3. Деривація морфологічна та словотвірна. 4. Словотворчі ресурси, їх види та роль у процесі словотворення. 5. Основні поняття словотвору: <ol style="list-style-type: none"> а) словотвірний тип; б) словотвірні категорії; в) словотвірне значення та його місце в системі смислової структури слова.
<p>Тема 5. Способи словотворення</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про спосіб словотворення. 2. Класифікація способів словотворення. 3. Види морфологічного творення слів: <ol style="list-style-type: none"> а) афіксація та її різновиди; б) безафіксні способи словотворення.
<p>Тема 6. Змішані різновиди афіксального словотворення в сучасній українській мові</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Суфіксально-префіксальний спосіб словотворення. 2. Суфіксально-постфіксальний спосіб. 3. Префіксально-постфіксальний спосіб. 4. Префіксально-суфіксально-постфіксальний спосіб.
<p>Тема 7. Безафіксні способи словотворення</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Нульсуфіксальний спосіб (усічення). 2. Осново- і словоскладання.

	3. Абревіація.
Тема 8. Змішані способи творення складних слів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Складно-суфіксальний спосіб. 2. Складання з усіченням. 3. Префіксально-складно-суфіксальний спосіб.
Тема 9. Неморфологічні способи словотворення	<ol style="list-style-type: none"> 1. Морфолого-синтаксичний спосіб. 2. Лексико-семантичний спосіб. 3. Лексико-синтаксичний спосіб.
Тема 10. Творення іменників	<ol style="list-style-type: none"> 1. Суфіксальний словотвір іменників. <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Словотвірні типи назв осіб та інших істот. 1.2. Словотвірні типи назв конкретних предметів, речовинності та абстрактних понять. 1.3. Словотвірні типи з модифікаційним значенням. 2. Префіксальний словотвір іменників. 3. Префіксально-суфіксальний спосіб творення іменників. 4. Творення іменників-комполітів та абревіатур. 5. Морфолого-синтаксичний словотвір іменників.
Тема 11. Словотворення прикметників	<ol style="list-style-type: none"> 1. Суфіксальний спосіб. 2. Префіксальний спосіб. 3. Префіксально-суфіксальний спосіб. 4. Складні прикметники. 5. Прикметникові словотвірні категорії.
Тема 12. Способи творення дієслів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Суфіксальне творення дієслів. 2. Префіксальне творення дієслів.

	3. Конфіксальний спосіб творення дієслів.
Тема 13. Творення прислівників	<ol style="list-style-type: none"> 1. Адвербіалізація як основний спосіб творення прислівників. 2. Префіксальний словотвір прислівників. 3. Суфіксальний словотвір прислівників. 4. Конфіксальний спосіб творення прислівників.
Тема 14. Сучасні тенденції в розвитку словотворення	<ol style="list-style-type: none"> 1. Націоналізація (автохтонізація) й деколонізація на словотвірному рівні: <ol style="list-style-type: none"> а) використання власне української словотвірної бази; б) активізація питомих словотворчих формантів; в) концентрація дериваційних процесів на базі найпродуктивніших словотвірних типів; г) активізація окремих способів словотворення (аббревіація, слово- й основоскладання); г) активізація однослівних дериватів на місці словосполучень. 2. Тенденція до гібридизації, або змішаного словотворення. 3. Варваризація як негативна тенденція в словотворенні. 4. Тенденція до економії мовних засобів. 5. Втрата активності певних засобів словотворення.

7.3 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Тема практичного заняття	Зміст практичного заняття
Тема 1. Морфемна будова слова	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття морфемної структури слова. 2. Морфема як мінімальна значуща одиниця мови. 3. Поняття “морфема”, “морф”, “аломорф”. 4. Аломорфи та варіанти морфем. 5. Основа слова та її характеристика. 6. Подільність основи. Ступені подільності основ

<p>Тема 2. Класифікація морфем</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Типи морфем за характером значення. 2. Коренева морфема. Вільні та зв'язані корені. 3. Класифікація афіксальних морфем: <ol style="list-style-type: none"> а) за позицією у структурі слова; б) за функцією; в) за способом вираження. 4. Зміни в морфемній структурі слова.
<p>Тема 3. Морфемний аналіз слова</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мета морфемного аналізу 2. Правила морфемного розбору
<p>Тема 4. Основні поняття морфології</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Морфологічна модель. 2. Морфологічна позиція, морфонема, морфемний шов. 3. Морфологічні явища.
<p>Тема 5. Поняття про словотворення та словотвір</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Місце словотвору в системі наук про мову. 2. Типи словотворення. 3. Твірна база та словотворчі засоби. 4. Поняття про формант. 5. Словотвірна мотивація. 6. Словотвірний тип. 7. Словотвірне значення. 8. Словотвірна модель.

<p>Тема 6. Способи словотворення сучасної української мови</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про спосіб словотворення. 2. Класифікація способів словотворення. 3. Афіксація та її різновиди: <ol style="list-style-type: none"> а) суфіксація; б) префіксація; в) постфіксація; г) флексійний різновид словотворення.
<p>Тема 7. Словотвірний аналіз слова</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мета словотвірного аналізу. 2. Розрізнення словотвірного та морфемного аналізу. 3. Етапи словотвірного аналізу.
<p>Тема 8. Способи творення іменників</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Афіксальні способи творення іменників. 2. Складні іменники (композиції). 3. Словотворення іменників шляхом зрощення (лексико-синтаксичний спосіб). 4. Лексико-семантичний спосіб творення іменників.
<p>Тема 9. Словотвір прикметників</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Суфіксальне творення якісних прикметників. 2. Суфіксальне творення відносних прикметників. 3. Префіксальне словотворення прикметників. 4. Префіксально-суфіксальне прикметників.
<p>Тема 10. Афіксальне творення дієслів</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відсубстантивні суфіксальні дієслова.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Відад'єктивні суфіксальні дієслова. 3. Віддієслівні суфіксальні дієслова. 4. Творення дієслів постфіксальним способом.
Тема 11. Особливості творення прислівників	<ol style="list-style-type: none"> 1. Суфіксальне творення прислівників. 2. Префіксальне словотворення прислівників. 3. Префіксально-суфіксальне творення прислівників. 4. Адвербіалізація як спосіб творення прислівників. 5. Творення прислівників-комполітів.
Тема 12. Активні процеси в сучасному словотворі	<ol style="list-style-type: none"> 1. Закономірності та національна специфіка відображення суспільних змін у словотвірній номінації. 2. Основні тенденції розвитку словотворчих засобів і способів словотворення. 3. Оновлення словотвірних категорій у контексті тенденцій мовного розвитку.

7.4 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
Тема 1. Значення суфіксів і префіксів української мови	<p>Опрацювання теми самостійно. Виконання тестових завдань.</p> <p>Питання для опрацювання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення іменникових суфіксів. 2. Значення прикметникових суфіксів. 3. Основні значення іменних та дієслівних префіксів.
Тема 2. Словотворчі та формотворчі афікси	Опрацювання теми самостійно. Виконання тестових завдань.

	<p>Питання для опрацювання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Словотворчі (дериваційні) афікси: а) транспозиційні морфеми; б) модифікаційні морфеми; в) мутаційні морфеми. 2. Формотворчі (реляційні) афікси.
Тема 3. Поняття про афіксоїди	<p>Опрацювання теми самостійно. Виконання тестових завдань.</p> <p>Питання для опрацювання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні значення афіксоїдів. 2. Роль префіксоїдів у творенні складних слів. 3. Суфіксоїди як перехідне явище від повнозначних кореневих морфем до службових суфіксальних.
Тема 4. Функції та статус морфонологічних явищ у мові	<p>Опрацювання теми самостійно. Виконання тестових завдань.</p> <p>Питання для опрацювання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінальна та ініціальна елізія. 2. Інтерфіксація. 3. Фузія.
Тема 5. Способи словотворення сучасної української мови	<p>Опрацювання теми самостійно. Виконання тестових завдань.</p> <p>Питання для опрацювання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дві класифікації способів словотворення. 2. Морфологічний спосіб словотворення. 3. Морфолого-синтаксичний спосіб. 4. Лексико-семантичний спосіб словотворення. 5. Лексико-синтаксичний спосіб словотворення.
Тема 6. Аналіз словотвірного значення похідних слів	<p>Опрацювання теми самостійно. Виконання тестових завдань.</p> <p>Питання для опрацювання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Завдання та етапи словотвірного аналізу похідних слів. 2. Поняття словотвірного значення. 3. Типи словотвірних значень: а) референційне значення; б) транспозиційне значення; в) синтагматичне словотвірне значення.

Тема 7. Словотворення іменників. Аббревіація	<p>Опрацювання теми самостійно. Виконання тестових завдань.</p> <p>Питання для опрацювання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аббревіація – спосіб творення іменників. 2. Типи аббревіатур. 3. Словотвірне значення аббревіатур: <ol style="list-style-type: none"> а) локативні аббревіатури; б) аббревіатури – назви людей.
Тема 8. Творення прикметників-комполітів	<p>Опрацювання теми самостійно. Виконання тестових завдань.</p> <p>Питання для опрацювання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основоскладання, як спосіб творення прикметників. 2. Юкстапозиція. 3. Прикметники-комполіти, утворені від складних іменників.

8. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Методи, які будуть використані для оцінювання результатів навчання:

- усний;
- письмовий (перша ті друга контрольні точки);
- тестовий контроль;
- практична перевірка під час практичних занять;
- контроль виконання завдань самостійної роботи (реферати, есе, презентації, творчі проекти тощо)
- підсумковий (семестровий) – екзамен.

Періодичний контроль складається з двох контрольних робіт (перша ті друга контрольні точки). Контрольна робота включає тестові завдання та відповіді на два розгорнуті питання. Перша контрольна робота включає питання з тем Блоку 1. **ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ МОРФЕМІКИ ТА МОРФОНОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ** – Блоку 2. **СЛОВОТВІРНА СИСТЕМА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**. Друга контрольна робота – Блок 3. **ОСОБЛИВОСТІ СЛОВОТВОРЕННЯ РІЗНИХ ЧАСТИН МОВИ**.

Екзаменаційний білет включає тестові завдання та відповіді на розгорнуті теоретичні й практичні питання з усіх тем, які входять до програми освітнього компоненту.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Контроль за видами діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом поточного оцінювання знань (під час семінарських занять), контролю виконання завдань самостійної роботи (есе, презентації, творчі проекти), періодичного контролю періодична контрольна робота, екзамену. За результатами суми двох періодичних контрольних робіт, оцінки за поточний контроль та екзаменаційної оцінки виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

Загальна система оцінювання курсу

За семестр з освітнього компонента проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність здобувача на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності здобувача на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).

Здобувач вищої освіти має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки.

Підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Загальний рейтинг з освітнього компонента (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $ЗР = (ПО + Е) / 2$.

Здобувач, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з ОК.

Здобувач зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення здобувача до підсумкового контролю.

Критерії оцінювання поточного контролю на семінарських заняттях (усне, письмове опитування):

«5» – здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

«4» – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

«3» – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.

«2» – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі

розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.

Критерії оцінювання періодичного контролю

Контрольна робота включає тестові завдання та відповіді на два розгорнуті теоретичні й практичні питання. Максимальна кількість балів – 30.

Критерії оцінювання підсумкового (семестрового) контролю

Підсумковий контроль з ОК «Сучасна українська літературна мова. Словотвір» відбувається у формі екзамену.

Екзаменаційний білет включає тестові завдання та відповіді на розгорнуті теоретичні й практичні питання.

Максимальна кількість балів 100.

Тестові завдання 20 тестів по 2 бали.

Розгорнуті відповіді на два завдання оцінюються за 30-бальною шкалою.

25-30 балів: здобувач дає вичерпну відповідь на поставлене питання і виявляє глибокі ґрунтовні знання з певної теми. Спроможний мислити нестандартно, давати оригінальне тлумачення проблем, здатність самостійно інтерпретувати, узагальнювати, робити висновки на основі конкретного матеріалу. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

19-24 балів: здобувач правильно і майже в достатньому обсязі дав відповідь на поставлене питання, що підтверджує його глибокі знання з предмета, показав розуміння теми. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації.

13-18 бали: здобувач недостатньо орієнтується в матеріалі, поверхово сприймає його зміст, не завжди може самостійно проаналізувати запропонований матеріал. Не здатен виділяти суттєві ознаки вивченого.

7-12 бали: здобувач допускає суттєві помилки у викладі матеріалу, порушує логіку відповіді, відтворює матеріал на елементарному рівні. Допускає багато суттєвих помилок у викладенні матеріалу.

1-6 балів: здобувач не зміг викласти зміст питання, погано орієнтується в матеріалі. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого.

0 балів: відповідь відсутня.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення освітнього компонента.
2. Горпинич В.О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія: навч. посіб. К.: Вища шк., 1999. 207с.
3. Плющ М.Я. Граматика української мови: у 2 ч., Ч.1: Морфеміка. Словотвір. Морфологія. К.: Вища школа, 2005. 286с.
4. Сучасна українська літературна мова. За ред. А.П. Грищенка. К.: Вища школа, 2002. 439с.
5. Сучасна українська мова. За ред. О.Д. Пономарева. К.: Либідь, 2005. 488с.
6. Цілина М.М. Сучасна українська літературна мова / Морфеміка. Словотвір. Морфологія: навч. посіб. для дистанційного навчання. К.: Університет «Україна», 2009. – 215 с.
7. Шкурятяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова: модульний курс: навч. посіб. – К.: Вища шк., 2007. – 823с.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

8. Венжинович Н.Ф. Сучасна українська літературна мова: морфеміка, словотвір, морфологія. Ужгород: Закарпаття, 2001. 47 с.
9. Поляруш Т.І., Мариненко І.О. Навчально-методичний комплекс із сучасної української літературної мови (Словотвір. Морфеміка. Морфологія). Кіровоград, 2002. 40 с.
10. Сіроштан Т. В. Абстрактні іменники на *-изн(а)* в історії української мови. Закономірності розвитку та функціонування української мови в освітньо-науковому просторі: монографія. Мелітополь : ФОП Однорог Т. В., 2021. С. 147–155.
11. Сіроштан Т. В. Абстрактні іменники на *-ок* в історії української мови. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. № 13. 2020. С.165–170.
12. Сіроштан Т. В. Лексико-словотвірні типи абстрактних іменників на **-б(а), -об(а)** в українській мові XI–XIII ст. Південний архів: зб. наук. праць (Філологічні науки). № 75. Херсон, 2018. С. 39–41.
13. Сіроштан Т. В. Лексико-словотвірні типи назв узагальнених ознак в українській мові XI–XIII ст. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. № 33. Т. 1. Одеса, 2018. С. 62–64.

14. Сіроштан Т. В. Лексико-словотвірні типи абстрактних іменників на **-ств(о)** в українській мові XI–XIII ст. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Т. 29 (68). № 2. 2018. С. 1–6.
15. Сіроштан Т. В. Лексико-словотвірні типи нульсуфіксальних абстрактів в українській мові XI–XIII ст. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика». № 33. С.7–11.
16. Сіроштан Т. В. Назви узагальнених ознак у словотвірній системі української мови. Мова. Свідомість. Концепт: зб. наук. статей / відп. ред. О. Г. Хомчак. Мелітополь, 2018. Вип. 8. С. 41–43.
17. Сіроштан Т. В. Словотвірна структура девербативів з абстрактною семантикою в сучасній українській мові. Мова. Свідомість. Концепт: зб. наук. статей / відп. ред. О. Г. Хомчак. Мелітополь, 2018. Вип. 8. С. 38–40
18. Сіроштан Т. В. Nomina abstracta на *-к(а)* в історії української мови. *Українська мова*. 2020. № 3. С. 45–60.
19. Шутак Л.Б., Шинкарук В.Д. Словотвірна категоризація суб'єктивної оцінки. – Чернівці: Рута, 2002. 124 с.

Словники

1. Полюга Л.М. Словник українських морфем: близько 40 000 слів. Львів: Світ, 2001. 448с.
2. Українська мова. Енциклопедія. К.: Укр. енцикл., 2000. 752с.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Нова Мова (<http://novamova.com.ua>)
2. Лінгур (<http://linguist.univ.kiev.ua>)
3. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/eb>)
4. Лінгвістичний портал (<http://proling.com>)
5. Тезаурус української мови (<http://www.geocities.com/hommahchorny/hl.html>)
6. Українська мова (<http://www.ussr.to/ALL/tishkovets/movva>)
7. Тлумачний словник української мови (<http://vwww.unicorne.org/dictionnaireUkrainien>)